

NEW

HET PROBLEEM VAN HET KWAAD

مشكلة الشر

- ALS GOD BESTAAT,
WAAROM IS ER DAN ZOVEEL LEED? -

DR. ŞĀLIḤ B. ABD AL-‘AZĪZ AL-SINDĪ

@ahloelhadieth.nl

HET PROBLEEM VAN HET KWAAD

- *Als God bestaat,
waarom is er dan zoveel leed?* -

مشكلة الشر

door al-Shaykh

Dr. Ṣālīḥ b. ‘Abd al-‘Azīz al-Sindī

[Hoogleraar aan de afdeling ‘Aqīda (geloofsleer) van de
Islamitische Universiteit in al-Madīna]

أَلشَيْخُ صَالِحُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ السِّنْدِيِّ

Dit e-book mag vrij gekopieerd, gebruikt en verspreid worden voor da‘wa-doeleinden. Het is niet toegestaan om het af te drukken of te verspreiden voor commerciële doeleinden zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgeverij te verkrijgen.

Titel:	Het probleem van het kwaad
Arabische titel:	<i>Mushkilat al-shar</i> uit het boek: Marāqī al-wa‘ī fuṣūl ta’šiliyya wa tanbihāt ‘alā mazāliq fikriyya Uitgeverij: Mu’assasat yaqīn al-waqfiyya, Medina (1445 NH), 1 ^{ste} druk
Auteur:	Dr. Šāliḥ b. ‘Abd al-‘Azīz al-Sindī
Vertaling:	Yūsuf Abū Šafiyya [April 2025, overeenkomend met Shawwāl 1446 NH]
Correcties & Feedback	info@ahloelhadieth.nl

AR STANDAARDSYMBOLEN

Symbol	Transliteratie	Vertaling	Voor wie
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى	Subḥānahu wa-ta'ālā	Geprezen en verheven is Hij	Voor Allah
تَبَارَكَ وَتَعَالَى	Tabāraka wa- ta'ālā	Gezegend en verheven is Hij	Voor Allah
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	Ṣallā Allāhu 'alayhi wa- sallam	Moge Allah hem zegeningen en vrede schenken	Voor de Profeet Muḥammad
رَحِمَهُ اللهُ	Raḥimahu Allāh	Moge Allah hem genadig zijn	Voor een overleden geleerde

INHOUDSOPGAVE

TRANSLITERATIETABEL	4
AR STANDAARDSYMBOLEN	5
INHOUDSOPGAVE.....	6
INLEIDING VERTALER	7
INLEIDING AUTEUR.....	9
HET EERSTE PRINCIPE	11
HET TWEEDE PRINCIPE.....	13
HET DERDE PRINCIPE	14
HET VIERDE PRINCIPE	15
HET VIJFDE PRINCIPE	16
HET ZESDE PRINCIPE	17
EEN ANTWOORD OP HET PROBLEEM VAN HET KWAAD.....	18
HET EERSTE ANTWOORD	20
HET TWEEDE ANTWOORD.....	22
HET DERDE ANTWOORD	24
HET VIERDE ANTWOORD	26
HET VIJFDE ANTWOORD	28
HET ZESDE ANTWOORD	32
HET ZEVENDE ANTWOORD.....	34
HET ACHTSTE & LAATSTE ANTWOORD.....	36
TER AANVULLING	40

INLEIDING VERTALER

In de naam van Allah, de Meest Barmhartige, de Meest Genadevolle

Het geloof in Allah *سُبْحَانَكَ وَتَعَالَى* als de Volmaakte Schepper, Die alles beschikt met wijsheid, rechtvaardigheid en barmhartigheid, vormt een van de fundamenteën van de islam. Toch raken sommige mensen in verwarring wanneer zij geconfronteerd worden met het bestaan van kwaad, rampen en leed in deze wereld. Zij vragen zich af: “Als Allah werkelijk rechtvaardig en barmhartig is, waarom laat Hij dan al dat kwaad toe?”

Die verwarring wordt versterkt door een vaak herhaalde bewering van atheïsten, bekend als het zogenaamde “**probleem van het kwaad**”. Zij stellen: “Als er werkelijk een almachtige, rechtvaardige en barmhartige God zou bestaan, waarom is er dan zoveel kwaad in de wereld?”

In dit waardevolle werk biedt Shaykh Dr. Ṣāliḥ b. ‘Abd al-‘Azīz al-Sindī, hoogleraar in ‘aqīda (geloofsleer) aan de Islamitische Universiteit van al-Madīna, een verhelderende en geloofsversterkende weerlegging van deze vermeende tegenstrijdigheid.

Hij behandelt het onderwerp op systematische wijze door zes kernprincipes te bespreken die het geloof van de moslim in

Allah's rechtvaardigheid, wijsheid en absolute volmaaktheid verhelderen en versterken.

Hij biedt daarnaast acht concrete antwoorden op de bewering dat het bestaan van kwaad strijdig zou zijn met het bestaan van een Alwetende en Alwijze Schepper. Elk antwoord is helder en doordacht uitgewerkt.

Moge dit waardevolle werk een bron van inzicht, rust en standvastigheid zijn voor iedere moslim die worstelt met deze kwestie of ermee wordt geconfronteerd. En moge het dienen als wapen tegen twijfel, als versterking van de tawhīd (monotheïsme) en als bevestiging van het geloof in de volmaaktheid van Allah *سُبْحَانَہٗ وَتَعَالَى*.

En ik vraag Allah om dit werk tot profijt te maken voor de islam en de moslims. Moge Hij *سُبْحَانَہٗ وَتَعَالَى* het van ons aanvaarden en het plaatsen op onze weegschaal van goede daden, daden die ons baten op de Dag des Oordeels, de Dag waarop bezit noch kinderen van nut zullen zijn, behalve voor degene die bij Allah komt met een zuiver hart.

De vertaler

Yūsuf Abū Ṣafīyya

Eindhoven, 02 Dhu al-Qi'da 1446 H | 30-04-2025

INLEIDING AUTEUR

Een van de fundamenteën van het geloof is het geloof dat alles gebeurt volgens Allah's beschikking, en dat alles omvat wordt door Zijn kennis, Zijn vastlegging (van het lot)¹, Zijn wil en Zijn schepping, zowel het goede als het slechte. Niets ontsnapt aan Allah's beschikking.

Zoals het goede volgens de beschikking van Allah plaatsvindt, vindt evenzo ook het kwade plaats volgens Zijn beschikking. Alles wat zich voordoet aan vormen van kwaad, beproevingen, rampen en zonden, geschiedt dus volgens Allah's beschikking: Hij سُبْحَانَہُ وَتَعَالَى wist dat het zou plaatsvinden, schreef het neer in de bewaarde Tablet (al-lawḥ al-maḥfūz), wilde het en schiep het.

Het bestaan van het kwaad in de schepping is iets waar sommige mensen moeite mee hebben. Zo hoor je hen vragen: Hoe kan Allah iets scheppen waarin kwaad zit, terwijl Hij het niet liefheeft?

Ik zal – met de hulp van Allah – proberen dit onderwerp toe te lichten en deze vraag te beantwoorden aan de hand van zes

¹ Voetnoot vertaler: De Profeet صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ zei: "Het eerste wat Allah schiep was de pen. Hij zei tegen hem: 'Schrijf!' De pen vroeg: 'Wat zal ik schrijven?' Allah zei: 'Schrijf het lot van alle dingen totdat het het Uur (de Dag der Opstanding) aanbreekt.'" [Overgelverd door Abū Dawūd nr. 4700 & ḥassan (goed) verklaard door al-Albānī]

principes (qawā'id). Wie deze goed begrijpt, zal – in shā' Allāh – dit onderwerp gemakkelijker kunnen begrijpen.

HET EERSTE PRINCIPE

Het kwaad wordt niet aan Allah **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى** toegeschreven als daad of eigenschap. Het kwaad bevindt zich enkel in Zijn creatie, niet in Zijn (daad van) creëren. Het zit in Zijn (gecreëerde) object wat los van Hem is, niet in Zijn daad die Hij verricht.

Hoe kan het kwaad aan Zijn Wezen, Zijn Eigenschappen of Zijn Daden worden toegeschreven, terwijl Hij al-Quddūs², as-Salām³ is, Degene Die Vrij is van alle tekortkomingen **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى**?

Hoe zou dat mogelijk zijn, terwijl Allah **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى** op een rechte weg is? Zoals Hij zei:

﴿رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

“Voorwaar, mijn Heer is op een rechte weg.” [Hūd: 56]

Al Zijn daden zijn rechtvaardig, en al Zijn bepalingen – zowel de kosmische (qadāriya) als de wettelijke (shar‘iya) – zijn vol wijsheid.

² De Gezegende.

³ Degene Die Vrij is van (alle) tekortkomingen.

En hoe zou het kwaad aan Allah toegeschreven kunnen worden, terwijl degene die Hem het beste kende, de Profeet صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ, heeft gezegd:

“Tot U behoort geen kwaad.”

Dat wil zeggen: het komt niet van Hem voort en Hij verricht het niet. Integendeel, al Zijn daden سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى zijn (zuivere) goedheid, wijsheid en volmaakte doelmatigheid.

⁴ Overgeleverd door Muslim nr. 771.

HET TWEEDE PRINCIPE

Er bestaat in de schepping van Allah geen puur kwaad, en zelfs geen overwegend kwaad.

Wat in de schepping aanwezig is, is óf zuiver goed, óf overwegend goed.

Elk schepsel in dit universum is óf zuiver goed – zoals de profeten عَلَيْهِمُ السَّلَامُ en de engelen – óf in zijn bestaan overheerst het goede.

Allah سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى heeft immers deze dingen geschapen waarin (enig) kwaad aanwezig is, en Hij heeft aan hun bestaan een aspect van goedheid verbonden dat zwaarder weegt dan het kwade.

Daarom is de schepping van deze wezens gebaseerd op wijsheid.

HET DERDE PRINCIPE

Het kwaad in de schepselen van Allah is relatief en aanvullend van aard. Dat wil zeggen: Het wordt als kwaad ervaren in relatie tot de persoon die het treft of de context waarin het zich voordoet.

Toch gaat dit kwaad – in werkelijkheid – vaak gepaard met één of meerdere aspecten van goedheid: hetzij voor de betrokkene zelf, hetzij voor anderen, zowel in het wereldse leven als in het Hiernamaals.

Wie dit begrijpt, krijgt daardoor enig inzicht in de immense wijsheid van Allah سُبْحَانَہٗ وَتَعَالَى in Zijn beschikking over het bestaan van verschillende vormen van kwaad, rampspoed en gebreken in deze schepping.

Er bestaat immers geen twijfel over dat daaruit grote vormen van goed voortkomen. Daarom is het bestaan van deze dingen geliefder bij Allah سُبْحَانَہٗ وَتَعَالَى dan hun afwezigheid.

HET VIERDE PRINCIPE

Het goede in de schepping van Allah is vele malen groter dan het kwaad, en dit wordt duidelijk bij het minste beetje reflectie.

En uit de barmhartigheid van Allah – en Zijn barmhartigheid omvat alle dingen – is dat het goede en het genot in dit universum veel overvloediger zijn dan de rampen, beproevingen en vormen van kwaad.

Iedereen weet dat het aantal gezonde mensen veel groter is dan het aantal zieken, en dat veiligheid ten opzichte van vulkanen, aardbevingen, branden, vliegtuigcrashes, verkeersongevallen en soortgelijke rampen veel vaker voorkomt dan dat zulke rampen daadwerkelijk plaatsvinden.

Dus: het goede in dit universum is vele malen groter dan het kwaad, en dit is iets dat niet te ontkennen valt voor wie rechtvaardig is.

HET VIJFDE PRINCIPE

De aspecten van het goede die schuilgaan in zaken waarin kwaad voorkomt, kunnen soms zichtbaar zijn en soms verborgen blijven.

Dat wil zeggen: soms wordt voor ons een deel van het goede zichtbaar dat voortvloeit uit het bestaan van rampen en kwaad, en soms blijft dat voor ons verhuld. Want in dit geval gaat het om een onderwerp dat raakt aan de wijsheid van Allah تَبَارَكَ وَتَعَالَى en Zijn wijsheid is te groots om volledig door het verstand van een schepsel omvat te worden.

De wijsheid kan dus soms zichtbaar zijn, en soms verborgen blijven. Dat het voor ons niet zichtbaar is, betekent echter niet dat het afwezig is. Want het niet weten van iets dat bestaat, betekent niet dat het niet bestaat. Onwetendheid over iets is geen kennis van de afwezigheid ervan – en dit is iets waarover alle verstandige mensen het eens zijn.

De wijsheid achter het bestaan van kwaad is ongetwijfeld aanwezig. Maar vanwege de beperktheid van ons verstand en ons begrip wordt slechts een deel daarvan voor ons zichtbaar, terwijl veel voor ons verborgen blijft. Wij leiden het onbekende af op basis van wat wij wél weten.

HET ZESDE PRINCIPE

Het kwaad in de schepselen van Allah is gewild omwille van iets anders, niet omwille van het kwaad zelf.

Dat wil zeggen: Allah *سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى* heeft het bestaan van zaken die Hij Zelf niet liefheeft – zoals het kwaad – gewild vanwege het goede dat voortvloeit uit hun bestaan. Hij bepaalt dus datgene wat Hij niet liefheeft, omwille van het tot stand brengen van wat Hij wél liefheeft. En het verkrijgen van wat Hij *سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى* liefheeft is voor Hem geliefder dan het uitblijven daarvan. En de regel hierin luidt: Het mislopen van overwegend goed is zelf een overwegend kwaad.⁵

Verstandige mensen begrijpen het belang van het verkrijgen van iets waarin een overwegend voordeel schuilt, ook al bevat het een klein nadeel. Neem bijvoorbeeld bittere, onaangename medicatie: de patiënt walgt er misschien van aan de ene kant, maar aan de andere kant is het – met de wil van Allah – heilzaam voor hem.

⁵ Voetnoot vertaler: Deze regel betekent: als een groot goed verloren gaat omwille van het vermijden van een klein kwaad, dan is dat verlies op zichzelf een groter kwaad. Daarom laat Allah soms iets toe wat op zichzelf onbemind is, omdat het leidt tot iets wat Hij liefheeft en waarin een groter voordeel zit.

EEN ANTWOORD OP HET PROBLEEM VAN HET KWAAD

Er is een (misleidende) twijfel die de vijanden van Allah – de atheïsten – naar voren brengen om verwarring te zaaien onder de gelovigen. Deze staat bekend als het probleem van het kwaad, of ook wel de “problematiek van het kwaad”.

Deze twijfel heeft sommige mensen in verwarring gestort, en mogelijk geleid tot twijfel en achterdocht, en in sommige gevallen zelfs tot iets nog ernstigers.

De vijanden van Allah doen grote inspanningen om deze twijfel – “het probleem van het kwaad” – te verspreiden, vanwege de impact die het heeft op de zielen van onwetenden en van degenen met zwakke kennis en een zwak geloof.

Er is zelfs gezegd: “Het probleem van het kwaad is het centrale argument van de atheïsten.”

Daarom is het van groot belang dat de moslim weet hoe hij deze twijfel kan weerleggen – zowel voor zichzelf als voor anderen.

De kern van hun bewering is dat zij twijfelen aan het bestaan van Allah vanwege het bestaan van het kwaad. Zij zeggen:

“Als er werkelijk een scheppende, almachtige en barmhartige Heer bestond, dan zou er geen kwaad in dit universum zijn; zoals rampen, pandemieën, tegenslagen, ziekten, onrecht en andere vormen van leed.”

Dus, zeggen zij, vormt het bestaan van kwaad een bewijs voor het niet-bestaan van een Schepper. En als Hij wél bestaat – waarom heeft Hij het dan niet weggenomen?

Dit is de zwakke bewering waarmee zij zich inspannen om onwetenden te misleiden. Met de hulp van Allah zal ik acht beknopte antwoorden geven die bijdragen aan een beter begrip van dit onderwerp en helpen om deze twijfel weg te nemen – met de wil van Allah –.

HET EERSTE ANTWOORD

Wij erkennen het bestaan van het kwaad in deze wereld, maar wij erkennen niet dat dit kwaad absoluut is – of, zoals sommigen het noemen: ‘zinloos kwaad’.

Integendeel, allerlei vormen van rampspoed, kwaad, onrecht en dergelijke leiden ongetwijfeld tot vormen van goed en voordeel.

En de wijze, scheppende Heer beschikt het bestaan van deze zaken vanwege het goede en het nut dat daaruit voortvloeit. En dat is iets wat door het verstand geaccepteerd kan worden.

Dus: het kwaad dat in dit universum voorkomt, wordt vanuit één oogpunt als kwaad gezien, maar is vanuit een ander perspectief juist een vorm van goed.

Alles waarvan wordt gezegd dat het kwaad bevat, is in werkelijkheid de aanleiding geweest voor grotere vormen van goed. Daarom vereist de goddelijke wijsheid het bestaan ervan – niet de afwezigheid ervan.

Neem bijvoorbeeld water, waarvan sommigen zeggen dat het tijdens zware overstromingen dorpen overspoelt en zo vernietiging en schade aanricht. Maar datzelfde water is ook een bron van talloze voordelen: het is onmisbaar voor drinken, hygiëne, genot en allerlei andere menselijke behoeften.

Daarom geldt: het bestaan van water brengt veel goeds met zich mee en slechts weinig kwaad. Zelfs dat beperkte kwaad draagt op zichzelf weer wijsheid en voordelen in zich – waarvan sommige zichtbaar worden voor wie met een rechtvaardige blik kijkt.

En wat betreft vuur: hoewel men zegt dat het soms schade heeft aangericht, is het toch datzelfde vuur waarvan de mensheid in het leven enorm heeft geprofiteerd, veel vaker dan dat het daadwerkelijk schade heeft veroorzaakt.

Dus: alles waarvan wordt beweerd dat het kwaad bevat, zeggen wij juist dat het bestaan ervan heeft geleid tot grotere vormen van goed.

De goddelijke wijsheid vereist dan ook het bestaan van (enig) kwaad – en het bestaan daarvan betekent geenszins, zoals zij beweren, dat de Schepper **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى** niet bestaat.

HET TWEEDE ANTWOORD

Het kwaad in deze wereld maakt deel uit van het algehele goede van de schepping. De beoordeling van zaken moet daarom holistisch (alomvattend) zijn, niet fragmentarisch (gedeeltelijk).

We maken een grote fout wanneer we de werkelijkheid slechts gedeeltelijk en geïsoleerd benaderen, zonder oog te hebben voor het geheel.

Stel dat je voor een prachtig schilderij staat en je blik slechts richt op één enkele lijn, dan zul je daarin geen schoonheid of pracht herkennen. Maar zodra je het in zijn geheel bekijkt, openbaart zich de echte schoonheid en samenhang.

Het bestaan van deze vormen van kwaad in het universum maakt deel uit van de algehele schoonheid van de schepping, en die schoonheid wordt pas zichtbaar wanneer je het geheel overziet. Wat voor waarde heeft gezondheid als we ziekte niet kennen? Wat betekent rijkdom als we geen armoede zouden kennen? En wat is succes waard als daar geen inspanning en moeite aan voorafgaat?

Stel je dit leven eens voor zonder enige vorm van tegenspoed, moeilijkheden of beproevingen – wat een saai bestaan zou dat zijn, zonder kleur of smaak!

Wij leren de waarde van dingen juist kennen door hun tegenovergestelde.

“Het tegenovergestelde laat de schoonheid van het andere zien.”

Je zou een rechte lijn niet herkennen, als je niet ook een kromme lijn kende.

“Door hun tegengestelden worden de dingen duidelijk.”

Kort samengevat: het bestaan van beproevingen, rampspoed en allerlei vormen van kwaad is noodzakelijk voor de volmaaktheid van het universum. Neem als voorbeeld een prachtig en sierlijk paleis: Zelfs het toilet – de plek voor urine, ontlasting en onaangename geuren – maakt deel uit van zijn schoonheid. Zonder die ruimte zou het paleis incompleet zijn en iets van zijn volmaaktheid missen.

Zo behoort men dit onderwerp te benaderen.

HET DERDE ANTWOORD

De bewering dat het kwaad in dit universum puur zinloos is en geen enkel nut dient – zoals door atheïsten wordt beweerd – is onhoudbaar. Want zo'n oordeel vereist alomvattende kennis, en die bezit de mens niet.

Om met zekerheid te kunnen beweren dat het bestaande kwaad geen enkel nut of voordeel heeft – noch op korte, noch op lange termijn – moet men beschikken over alomvattende kennis. Maar de werkelijkheid is anders: onze kennis is beperkt en onvolledig.

Stel dat iemand van een afstand twee mannen ziet die een kind vasthouden, terwijl ze een zaag bij zich hebben en op het punt staan zijn heen af te zagen, dan is het niet redelijk of rechtvaardig om op basis van dat beperkte beeld direct te oordelen of de situatie goed of slecht is. Je moet het volledige plaatje kennen. Misschien zijn het misdadigers, maar misschien gaat het om een arts en de vader van het kind, en lijdt het kind aan een ziekte die, als die zich zou verspreiden, zijn leven zou kunnen kosten. In dat geval vereist de wijsheid – en zelfs de barmhartigheid – dat zijn heen wordt geamputeerd om zijn leven te redden. En dát is dan juist een daad van goedheid.

Dus als iemand zegt: “Het kwaad dat in de wereld bestaat, heeft geen enkel nut,” dan zeggen wij tegen hem: Jouw kennis

zou dan alomvattend moeten zijn en de werkelijkheid in al haar aspecten moeten omvatten. Maar dat is onmogelijk.

﴿وَمَا أُوتِيتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

“En jullie is slechts geringe mate van kennis gegeven.” [Al-Isrā': 85]

HET VIERDE ANTWOORD

Als atheïsten zeggen dat het bestaan van kwaad een bewijs is tegen het bestaan van God, dan zeggen wij: Maar wat dan met het bestaan van het goede? Zou dat dan niet juist een bewijs moeten zijn vóór het bestaan van God?!

Het goede is de oorsprong en overheerst; het kwaad daarentegen is bijkomstig en minder. Gezondheid komt vaker voor dan ziekte, en het aantal mensen in ziekenhuizen is veel minder dan het aantal mensen buiten de ziekenhuizen. Ook zijn mensen veel vaker veilig voor ongelukken, aardbevingen en vulkaanuitbarstingen dan dat zij daardoor getroffen worden. En hierover bestaat geen meningsverschil onder verstandige mensen.

Ik herhaal: deze mensen gebruiken het bestaan van ziekte als bewijs tegen het bestaan van God. Maar wat dan met het bestaan van gezondheid? Waarom wordt het bestaan van gezondheid níét als bewijs vóór het bestaan van God beschouwd, terwijl het bestaan van ziekte wél als bewijs tégen Hem wordt aangevoerd? Waarom zou het ene als argument tellen, en het andere niet?

Dat is één punt. Een ander punt is het volgende: Stel dat iemand een verwonding aan zijn been heeft opgelopen, maar wat dan met de rest van zijn lichaam? Zijn lichaam bevat miljarden cellen die uitstekend functioneren en in harmonie

samenwerken. Er zijn talloze organen die volledig gezond zijn en hun functies correct vervullen. Dus als zijn been beschadigd is, dan zijn zijn hart, lever, darmen, hersenen, handen, bloedvaten, enzovoort allemaal nog gezond. Eén getroffen deel tegenover honderden gezonde delen, waarop zou de nadruk moeten liggen? Zonder twijfel behoort de overhand te liggen bij wat overheerst!

Daarom zijn alle atheïsten niet in staat om te antwoorden op wat – toegevend gezegd – “het probleem van het goede” wordt genoemd.

Dat wil zeggen: als zij het bestaan van kwaad als bewijs (tegen God gebruiken), dan werpen wij tegen dat er iets is wat hun opvatting nog sterker onderuithaalt – namelijk: het probleem van het goede. Want het goede is in deze wereld veel overvloediger aanwezig dan het kwaad. Waarom gebruiken zij het vele goede dan niet als bewijs voor het bestaan van de Barmhartige, de Edelmoedige en de Alwijze Schepper *سُبْحَانَكَ وَنَعَالِي*? En is hun ontkenning na dit alles niet eerder een bewijs van begeerte en verblinding?

HET VIJFDE ANTWOORD

Er bestaat geen noodzakelijke samenhang tussen de volmaaktheid van de Maker en de volmaaktheid van het gemaakte.

Het bestaan van een onvolmaakt gemaakt object betekent niet dat de Maker zelf onvolmaakt is, want het is mogelijk dat Hij het bewust onvolmaakt heeft gemaakt. Daarom wijst de onvolmaaktheid van het gemaakte niet noodzakelijk op een tekort bij de Maker, laat staan dat zij een bewijs zou zijn voor het niet-bestaan van een Maker!

Toch is dat precies de denkfout die de atheïsten maken: zij gebruiken de onvolmaaktheid van het gemaakte als argument tegen het bestaan van de Maker. Waar blijft het (gezonde) verstand? Waar blijft het juiste begrip?!

Laat me een voorbeeld geven: Stel dat iemand een prachtig en uiterst verfijnd paleis binnenloopt, met tientallen kamers, ingericht met het mooiste meubilair, geverfd in de mooiste kleuren en schitterend geordend. Vervolgens ziet hij dat één kamer tussen al die kamers rommelig is, slecht geverfd en niet in harmonie met de schoonheid van de rest van het paleis. Zou iemand dan beweren dat de bouwer van het paleis dom is of gebrekkig van verstand? Laat staan dat iemand zou zeggen: het bestaan van deze rommelige kamer bewijst dat het paleis helemaal geen bouwer heeft!

Integendeel, op basis van de prachtige afwerking van het paleis zal hij oordelen dat de bouwer nauwkeurig te werk is gegaan en een verfijnde smaak bezit. Het bestaan van die rommelige kamer zal hij toeschrijven aan een gegronde reden, namelijk een wijsheid waarvoor de bouwer haar bewust zo heeft ingericht. Misschien heeft hij haar bedoeld als strafruimte, opslagplaats of voor een andere specifieke functie.

De kern van dit voorbeeld is als volgt: Zelfs de grootste dwaas zal niet, wanneer hij een prachtig paleis ziet met daarin één lelijke kamer, zeggen: “Dit paleis heeft geen bouwer!” Toch zegt de atheïst – nadat hij een uitgestrekt, prachtig, meesterlijk en verfijnd universum heeft aanschouwd, waarin zich enkele rampen en beproevingen voordoen –: “Dit universum heeft geen Schepper!”

Nog een voorbeeld: Stel dat wij twee mobiele telefoons hebben, allebei geproduceerd door hetzelfde bedrijf. De ene is van hoge kwaliteit, uitstekend afgewerkt en beschikt over veel functies, en iedereen die hem ziet, is erdoor onder de indruk. De andere daarentegen is van mindere kwaliteit en mist die functies, maar het bedrijf heeft hem bewust op deze manier ontworpen voor een specifiek commercieel doel.

Daarop riep iemand, nadat hij de twee toestellen had gezien: “Er bestaat geen maker – niet voor de ene en niet voor de andere! Want aangezien één van de twee gebrekkig is, moeten ze wel uit het niets zijn ontstaan!”

Zou een verstandig mens – of zelfs een krankzinnige – zoiets beweren?!

Dit is precies de toestand van de atheïsten!

Ze halen één, twee, tien of zelfs honderd voorbeelden aan uit deze wereld waarin zij onvolmaaktheid of rampen aantreffen – tegenover miljoenen en miljoenen tekenen van perfect vakmanschap en barmhartigheid jegens de schepping – en toch beweren zij, op grond van die enkele gevallen van onvolmaaktheid, dat dit universum geen Schepper heeft! Is dat de logica van verstandige mensen?!

De juiste logica zegt: Het bestaan van onvolmaaktheid sluit het bestaan van wijsheid niet uit, en de onvolmaaktheid van het gemaakte bewijst niet dat de Maker gebrekkig is, laat staan dat Hij niet zou bestaan!

Samenvattend: Allāh سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى heeft gewild dat dit wereldse leven zo zou zijn: een leven vol overvloedige goede zaken, waarin ook – vergeleken met het goede – weinig kwaad voorkomt. En in zowel het goede als het kwade liggen diepgaande wijsheden besloten.

Zo heeft Allāh سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ook gewild dat het leven in het Hiernamaals bestaat uit twee verblijfplaatsen: een verblijfplaats waarin niets anders is dan zuiver genot, voortdurende vreugde, en alles wat de zielen verlangen en de ogen verheugt; en een andere verblijfplaats waarin niets

anders is dan ellende, straf en pijnlijke kwelling – moge Allāh ons daarvan beschermen.

Wie in het wereldse leven iets van vreugde heeft geproefd en iets van pijn heeft ervaren, kan zich – zij het maar enigszins – een voorstelling maken van het genot of de bestraffing in het Hiernamaals, hoewel de kloof tussen wat er in deze wereld is en wat er in het Hiernamaals zal zijn onvoorstelbaar groot is.

HET ZESDE ANTWOORD

Het argument van de atheïsten, dat zij “het probleem van het kwaad” noemen, houdt geen stand – integendeel, het blijft iets dat diepe verbazing oproept! Want volgens hen bestaat alles slechts uit materie: niets anders dan atomen die toevallig met elkaar in botsing zijn gekomen, waarna dit universum is ontstaan, zonder Schepper!

Daaruit volgt: Er is dan geen doel, geen wijsheid, geen gevoelens, geen goed en geen kwaad, en er bestaat geen vaste maatstaf voor moraal en voor het onderscheiden van goed en kwaad. Hoe kunnen zij zich dan op het kwaad beroepen? En wat is überhaupt hun maatstaf voor wat kwaad is?!

Hoe kunnen zij beoordelen dat dit kwaad is, of dat dit juist is en iets anders onjuist?

Wat is dan het criterium?! Zijzelf beweren immers dat moraal relatief is⁶ – of zelfs helemaal niet bestaat (moreel nihilisme⁷). Het vermogen om te onderscheiden tussen waarheid en valsheid, en tussen goed en kwaad, is alleen

⁶ Voetnoot vertaler: Het idee dat er geen absolute morele principes bestaan en dat wat als goed of slecht wordt beschouwd, kan variëren afhankelijk van factoren zoals cultuur, sociale context en persoonlijke opvatting.

⁷ Moreel nihilisme is de filosofische opvatting dat er geen objectieve morele waarden of normen bestaan, en dat morele oordelen zoals “goed” en “slecht” uiteindelijk betekenisloos zijn.

mogelijk voor wie gelooft in het bestaan van een wijze Schepper, die in de harten een natuurlijke aanleg (fiṭra) heeft gelegd om deze zaken te onderscheiden, en het goede als mooi en het kwaad als verwerpelijk te herkennen.

Anders gezegd: De erkenning van goed en kwaad, van juist en onjuist, vereist dat men zich boven het materiële verheft. Zulke oordelen zijn niet het product van de evolutietheorie waarin zij geloven. Deze morele onderscheiding kan alleen worden verklaard als er een Schepper is die in de harten een natuurlijke aanleg (fiṭra) heeft gelegd om tussen goed en kwaad te onderscheiden. Vanuit hun eigen beginselen echter zijn alle handelingen gelijk: het maakt geen verschil of iemand een wees voedt en verzorgt, of hem doodt en zijn ledematen afhakt. Evenmin is er, volgens hun redenering, een verschil tussen een rechtsgeldig huwelijk en verkrachting – alles is gelijk in de atheïstische opvatting.

Volgens hen is het hele leven puur materieel, niets anders dan materie. Er is geen doel, geen betekenis, geen wijsheid, geen gevoelens, geen emoties en geen moraal.

Hoe kunnen de atheïsten dan, na dit alles, nog een beroep doen op het probleem van het kwaad? Er bestaat bij hen immers helemaal geen goed of kwaad! Hun argument is in feite dood nog vóór dat het geboren is!

HET ZEVENDE ANTWOORD

Het argument van de atheïsten wijst erop dat hun begrip van God een verkeerd begrip is.

Dat God een Schepper is, Die alwetend en vol wijsheid is, Die macht, majesteit en heerschappij bezit, Die doet wat Hij wil en oordeelt zoals Hij wenst, terwijl alles aan Hem onderworpen en nederig is – dat is bij hen niet eens aan de orde!

Weet je wat hun voorstelling van God is? Kort gezegd: zij willen – of stellen zich voor – dat God niet meer is dan een soort dienaar of machine (Verheven en Geprezen is onze Heer), een machine die alleen uitvoert wat zij erin programmeren, of een dienaar die hun bevelen opvolgt. Daarom vormt het bestaan van rampen en moeilijkheden voor hen zo'n probleem!

Zij wensen namelijk een God die niets anders doet dan hun verlangens vervullen en hen overladen met hun begeerten. Wanneer zij in dit wereldse leven enkel genoegens verlangen, verwachten zij dat Hij hun die schenkt zonder dat daar ook maar enige vorm van ongemak of tegenslag bij komt kijken. En zodra hen de minste tegenspoed treft – zelfs al is het slechts een doorn die hen prikt – haasten zij zich om Zijn bestaan te ontkennen!

Is dit werkelijk God?! Verheven is Allah boven datgene wat zij Hem toeschrijven – een verhevenheid die oneindig groot is.

Allah doet wat Hij wil en oordeelt zoals Hij wenst. Hem behoren macht en majesteit toe, terwijl de mens een dienaar blijft – of hij nu de wijsheid van Allah's daden en beschikkingen begrijpt of niet. Er is voor hem geen enkele mogelijkheid om zich los te maken van zijn dienaarschap aan zijn Heer.

HET ACHTSTE & LAATSTE ANTWOORD

De wereld is geschapen als beproeving, niet als verblijfplaats van louter geluk en genot.

Allah **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى** zei:

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾

“Degene Die de dood en het leven heeft geschapen, om jullie te beproeven (om zodoende aan te tonen) wie van jullie de beste daden verricht. [Al-Mulk: 2]

Aangezien deze wereld geen verblijfplaats van louter geluk is, noch het einddoel, is het onlogisch om te verlangen dat alle vormen van genot hierin volledig worden gerealiseerd en dat alle vormen van verdriet hier volledig verdwijnen. Er is immers een andere verblijfplaats: het echte oord van volmaakt geluk, voor wie gehoor geeft aan zijn Heer.

Het probleem van deze mensen is dat hun blik beperkt blijft tot dit wereldse leven. Zij hebben er mee genoeg genomen en voelen zich erin gerust, terwijl hun ogen niet verlangen naar wat verder reikt dan deze wereld.

Iedereen die gelooft in een leven na dit leven – het ware leven, zoals Allah zegt:

﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

"En voorwaar, het verblijf in het Hiernamaals, dat is werkelijk het [ware] leven, als zij het maar wisten." [Al-'Ankabūt: 64] – zal geen enkel probleem meer ervaren met betrekking tot dit onderwerp.

Want hij zal beseffen dat het wereldse leven rampen en beproevingen bevat, uit een wijsheid die de Alwijze Beschikker heeft gewild, en dat er in het Hiernamaals een overvloedige beloning en vergoeding wacht voor wie geduldig is geweest bij zijn beproevingen en tegenslagen.

Dit wereldse leven bestaat slechts uit enkele momenten en seconden, wanneer men het vergelijkt met het eeuwige leven van het Hiernamaals, dat nooit eindigt. Daarom: wanneer een mens ziek wordt, brandwonden oploopt, beproefd wordt of verarmt, en vervolgens geduldig is, zijn beloning van Allah verwacht en zich onderwerpt aan zijn Heer, dan zal hij in het Hiernamaals een enorm grote compensatie ontvangen. Wat is dan nog het probleem? Wanneer we deze zaak afwegen met het verstand, zullen we zien dat alles volkomen logisch en begrijpelijk is.

Stel dat een rijke man zou zeggen: "Wie het ongemak van een kleine beet (of prik) verdraagt, krijgt van mij een ruim huis, een luxe auto en een grote som geld." Zou iemand zo'n verleidelijk aanbod weigeren?!

In werkelijkheid is elke beproeving in deze wereld, vergeleken met de beloning voor geduld in het Hiernamaals, nog lichter dan die beet. En het geluk dat de geduldige gelovige voor eeuwig beloofd is, is oneindig veel groter dan welk werelds aanbod dan ook. Sterker nog, er is simpelweg geen vergelijking mogelijk. Zoals overgeleverd in de ḥadīth:

*“De plek ter grootte van een zweep in het Paradijs is beter dan de wereld en alles wat zich daarin bevindt.”*⁸

Zo wordt duidelijk dat – met de hulp van Allah – alle vragen en twijfels rond dit onderwerp zullen verdwijnen bij wie deze waarheid op de juiste manier begrijpt: Is deze wereld werkelijk een verblijfplaats van volledig geluk? Is dit het eindstation? Of is er een ander verblijf, de plaats van beloning, herstel en ware gelukzaligheid voor de gelovigen?

De wereld is slechts een doorgangspek, en iedereen die zich daarin bevindt – of hij nu leeft in weelde en comfort, of gebukt gaat onder beproevingen en tegenslagen – zal uiteindelijk sterven. Daarna volgt een ander leven, waarin zij opnieuw tot leven worden gewekt. De gelovigen die geduldig waren, zullen dan beloond worden, en degenen die zich afkeerden en ondankbaar waren, zullen worden vergolden. Welke rechtvaardigheid is groter dan deze?

⁸ Aḥmad, 15563.

Is er voor de geduldige gelovigen een grotere gunst denkbaar dan deze?

Samenvattend: Onze overtuiging – als moslims – over het bestaan van kwaad en het voorkomen ervan in deze wereld, is gebaseerd op twee pijlers:

De eerste: de volmaaktheid van de Heer **سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى** in Zijn kennis, wijsheid, barmhartigheid, macht, rechtvaardigheid en heerschappij.

De tweede: de tekortkoming van de mens in zijn verstand, kennis, vermogen en waarnemingsvermogen.

Wie gelooft in de absolute volmaaktheid van Allah – dat Hij vrij is van elk gebrek, elke fout en elke vorm van onrecht – en zich bewust is van zijn eigen tekortkomingen en zwakheid, bij hem zal elke twijfel over dit onderwerp verdwijnen. De leiding echter is in de hand van Allah.

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْحَكِيمُ﴾

“Alle lof behoort aan Allah, Degene aan Wie datgene behoort wat in de hemelen en op aarde is. En Hem komt (alle) lof toe in het Hiernamaals. En Hij is de Alwijze, de Alwetende (over het verborgene).” [Sabā’: 1]

TER AANVULLING

Verder adviseer ik om het volgende te lezen:

Een diepzinnig en nuttig hoofdstuk vol geloofskennis van Ibn al-Qayyim رحمه الله, te vinden in zijn monumentale werk “*Miftāḥ Dār as-Sa‘āda*” (deel 2, blz. 812–847, uitgegeven door Dār ‘Ālam al-Fawā’id).

-Einde-